

„GEOVEDY PRE KAŽDÉHO“

Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta,
Katedra fyzickej geografie a geoekológie
a spoluriešiteľské organizácie:
Gymnázium, Ul. Ladislava Sáru 1, Bratislava
Gymnázium na Hubeného ulici, Hubeného 23, Bratislava
Gymnázium Matky Alexie, Jesenského 4/A, Bratislava

SPRIEVODCA K EXKURZII

15. – 16.11.2012

Modra Piesok – Červený Kameň – Dobrá Voda – Turá Lúka - Branč

Lídia Turanová, Mária Bizubová, Ivan Ružek
2012

Realizáciu projektu LPP-0130-09 „Geovedy pre každého“ podporila:

AGENTÚRA
NA PODPORU
VÝSKUMU A VÝVOJA

Lokalita: Brančské bradlá

Základné údaje o lokalite

Okres: Senica

Geomorfologická jednotka: Myjavská pahorkatina

Geologická jednotka: bradlové pásmo

Prístup: Z diaľnice odbočíme v Novom Meste nad Váhom na cestu 581 smerom na Starú Turú. Do obce Podbranč odbočíme pri osade Majeríčky.

GPS súradnice: 48° 23' 37" N 17° 20' 1" E

Charakteristika lokality

Brančské bradlá sú prvé bradlá na území Slovenska, ktoré sa vynárajú z mladotretiohornej výplne Viedenskej kotliny a ktorými sa pri obci Podbranč začína **bradlové pásmo**. Pôvodne široký oceán dnes predstavuje úzku zónu, ktorá lemuje vonkajší okraj Vnútorných Západných Karpát. Tiahne sa v dĺžke viac ako 600 km od východného okraja Viedenskej panvy, stredným Považím na Kysuce a Oravu, odtiaľ do Poľska, potom pokračuje cez Pieniny na východné Slovensko a Ukrajinu až do Rumunska. Najväčšiu šírku území Slovenska – asi 20 km – dosahuje medzi Púchovom a Považskou Bystricou.

Bradlové pásmo tvoria bradlá zložené z druhohorných – jurských a spodnokriedových vápencov rôznych typov, napr. krinoidové, hľuznaté a rádiolariové vápence. Vápence sú "obalené" slienitými, ílovitými a piesčitými horninami vrchnej kriedy a starších treťohôr. Väčšinou ide o vertikálne postavené šošovky, odtrhnuté od svojho podkladu, okolo ktorých sú mäkkšie a plastickejšie horniny. Tieto ľahšie podliehajú zvetrávaniu a odnosu, v dôsledku čoho tvrdšie bradlá v teréne morfológicky vyčnievajú. Brančské bradlá, podobne ako aj iné bradlá už z diaľky pútajú pozornosť. Sú z masívnych zrnitých **krinoidových vápencov**, okolo ktorých sú mäkkšie slienité bridlice. Krinoidové vápence vznikli z miliárd kostričiek ľalioviek. V úlomkoch hornín možno pozorovať veľké množstvá miniatúrnych valčekov a platničiek. Ľaliovky vytvárali husté porasty – „krinoidové lúky“ na vtedajšom morskom dne. Z ich rozpadnutých kostier, stoniek a kalíškov sa tvorili hrubé nánosy sypkého piesku. Krinoidový vápenec sa použil aj pri výstavbe hradu Branč. Treťohorné vrstvy hornín tvoria úzky plytký obal po ľavej strane toku Myjavy a pokračujú kompaktným celkom v Bielych Karpatoch.

Hrad Branč

Kolmo vztýčené horniny bradla v lome Podbranč Dolinu Myjavy vyplňajú fluválne - riečne usadeniny.

Veľmi dobre je vlastnú geologickú stavbu a zložité vrásnenie vidieť v kameňolomoch, ktoré sa nachádzajú v katastrálnom území obce.

Iné zaujímavosti

Hrad Branč postavili na jednom z bradlových tvrdošov. Týči sa na homoľovitom kopci vo výške 475 m n. m. nad podbrančskou osadou Podzáмок. Prístup k hradu je z hornej časti obce, odkiaľ trvá peší výstup 5 minút. Hrad vznikol už pred rokom 1241, postavil ho trenčiansky župan Baša. Neskôr bol kráľovský a dostal ho Ctibor zo Ctiboríc, veľmož poľského pôvodu. V období rokov 1674 - 75 bol prechodnou väznicou protestantských kňazov, ktorí boli odsúdení bratislavským súdom na galeje. Zomreli v jamách (väznica po obvode múru) a majú na hrade pamätník. Túto udalosť pripomína pamätník a každoročné bohoslužby na hrade. V 17. storočí sa stal útočiskom pred Turkmi. V obci je i nálezisko z mladšej doby kamennej z polohy Kopanica, našli sa tam kamenné pracovné nástroje pračloveka neandertálskeho typu.

Dobovú rekonštrukciu hradu Branč možno obdivovať v Parku miniatúr v obci Podolie neďaleko Čachtíc. Je súčasťou aj novo budovanej Hradnej cesty Matúšovho kráľovstva. Hrad patrí medzi najkrajšie vyhlídkové miesta na západnom Slovensku. Pri obídení prstenca vonkajších hradieb možno vidieť prakticky celé Záhorie, Myjavskú pahorkatinu, Malé Karpaty, Biele Karpaty, ale aj vzdialenejšie vršky v Rakúsku.

Prírodná pamiatka Rieka Myjava. Účelom vyhlásenia prírodnej pamiatky je ochrana prirodzeného vodného toku so zachovalými brehovými porastmi, ktorý má veľký ekostabilizačný a hydromelioračný význam a predstavuje regionálny biokoridor.

Literatúra

BIZUBOVÁ, M., 2008: Kamene. Prírodné krásy Slovenska. DAJAMA Bratislava, 119.

KOLLÁR, D., LACIKA, J., BIZUBOVÁ, M., PODOLÁK, P., 2003: Slovensko. Putovanie po regiónoch. DAJAMA Bratislava, 97–112.

KRIŽANOVÁ, E., KUSÁK, D. Slovenské hrady, zámky a kaštiele. 2. vydanie. Martin: Vydavateľstvo Osveta, 1984 ISBN 70-058-87, 205.

MIŠÍK, M., VLČKO, J. Z čoho sú postavené a na čom stoja slovenské hrady. 1, 2, 3 časť. Geografia časopis pre základné, stredné a vysoké školy roč. 5, č. 2, 3, 4. Bratislava, 1997, 54-57, 96-98, 140-142.

Lokalita: Červený Kameň, náučný chodník

Základné údaje o lokalite

Okres: Pezinok

Geomorfologická jednotka: Malé Karpaty

Geologická jednotka: jadrové pohorie

Prístup: SAD z obcí Častá alebo Píla – vstupný areál do hradu Červený Kameň. Autom možno prísť až pred areál hradu. Je tu veľkokapacitné strážené parkovisko.

GPS súradnice: 48° 23' 37" N 17° 20' 1" E

Charakteristika lokality

Mohutný zachovalý hrad Červený Kameň, národná kultúrna pamiatka, je situovaný na kremencovom brale. SNM - Múzeum Červený Kameň a Občianske združenie Červenokamenské panstvo tu sprístupnili v roku 2005 historicko-náučný chodník, ktorý začína i končí pred hradom. Pešia „Okolohradná potulka“, označená značkou náučného chodníka, vedie cca tri kilometre nenáročným terénom v Chránenej krajinej oblasti Malé Karpaty. Chodník je nenáročný, okružný, čiastočne jednosmerný, peší, letný, zameraný historicky. V teréne sú osadené informačné panely bez podrobnejšieho textu, len so situačnou mapkou.

Názvy jednotlivých zastávok sú:

1. Židovský cintorín
2. Vyhliadka na Kuklu
3. Pohrebna kaplnka Pálfiocov
4. Kalvária
5. Sivé bane

Textový sprievodca je k dispozícii v pokladni hradu. Na trase náučného chodníka sú zaujímavé kremencové skalné útvary, ktoré majú charakter reliéfu na naklonených geologických štruktúrach (kvestový reliéf). Pod skalnými stenami sú kamenné moria.

Sivé bane – v okolí hradu bolo pôvodne viac baní. Spomínajú sa pod názvami Klement štôlna a Horná štôlna. V 19. storočí boli známe ako sírové a červené bane. Dnes po sivých baniach, ktoré boli zatopené, zostali iba odtokový kanál a zarastené haldy. Zlata a striebra tu bolo málo. Ešte v 70. rokoch 20. storočia bolo možné na halde nájsť chalkopyrit, pyrit, siderit a iné minerály.

Informačný panel náučného chodníka a ďalších potuliek v okolí

Súčasťou hradného parku je stará **lipová aleja**, sekvoje, tisy a najväčší jedlý gaštan na Slovensku. V lese pri hrade je starý židovský cintorín s barokovými náhrobnými kameňmi. Niekoľko náhrobných kameňov je umiestnených pri vstupe do hradných pivníc.

V prostredí hradných lúk sú vsadené figurálne plastiky, ktoré predstavujú 14 zastavení Krížovej cesty. Sú to kópie, ktoré boli vytvorené v 80. rokoch 20. storočia. Smerujú k pohrebnej kaplnke Pálfiocov, ktorá je v historizujúcom slohu z 19. storočia.

Vyvrcholenie cesty tvorí kamenné súsošie Ukrižovania na vrchu Kalvária zo 17. storočia.

Iné zaujímavosti

Hrad Červený Kameň píše svoju históriu už od roku 1240 a pokladá sa za jeden z unikátov stredoeurópskeho staviteľstva. Založila ho vtedajšia kráľovná Konštancia, dcéra uhorského kráľa Bélu III. a patril do zoskupenia stredovekých pohraničných hradov od Devína až po Trenčín, ktoré tvorili opevnenie medzi Uhorskom a Českým kráľovstvom. Pre uchovanie histórie, je v ňom situované múzeum dokumentujúce vývoj bytovej kultúry šľachty od 16. až do začiatku 20. storočia a tiež aj vývoja vojenskej techniky na slovenských hradoch. Svoju zbierkovú činnosť zameriava najmä na historický nábytok, bytové doplnky, historické zbrane a iné umelecko-remeselné predmety. Zbierka múzea sa svojou kvalitou a rozsahom radí medzi najzachovalejšie a zároveň najcennejšie historické pamätihodnosti na Slovensku. Na hrade sa točili filmy ako Princezná Fantagiró a Dračie srdce. Verejnosti bol celý hrad sprístupnený až v roku 1997.

Hrad Červený Kameň

Literatúra

KOLLÁR, D., LACIKA, J., BIZUBOVÁ, M., PODOLÁK, P., 2003: Slovensko. Putovanie po regiónoch. DAJAMA Bratislava, 97–112.

KRIŽANOVÁ, E., KUSÁK, D. Slovenské hrady, zámky a kaštiele. 2. vydanie. Martin: Vydavateľstvo Osveta, 1984 ISBN 70-058-87, 205.

MATLOVIČ, R. KANDRÁČOVÁ, V. MICHAELI, E., 1998: Trasy za poznaním Slovenska. ATA – Akademická turistická agentúra. Prešov, 500.

Mišík, M., VLČKO, J. Z čoho sú postavené a na čom stoja slovenské hrady. 1, 2, 3 časť. Geografia časopis pre základné, stredné a vysoké školy roč. 5, č. 2, 3, 4. Bratislava, 1997, 54-57, 96-98, 140-142.

Lokalita: **Dobrá voda**

Základné údaje o lokalite

Okres: Trnava

Geomorfologická jednotka: Malé Karpaty

Geologická jednotka: jadrové pohorie

Prístup: V Trnave odbočíme na cestu 560 smerom na Špačince, po prekrížení cesty 502 v Dechticiach odbočíme na Dobrú Vodu, kde na námestí sú umiestnené tabule o histórii obce. Poza kostol sa dostaneme do lokality Pod Mariášom, kde sa nachádza rekreačné stredisko Pohoda.

GPS súradnice: 48° 35' 44" N 17° 32' 23" E

Charakteristika lokality

Dobrovodský kras predstavuje krasové územie, v ktorom sa nachádzajú zaujímavé krasové útvary:

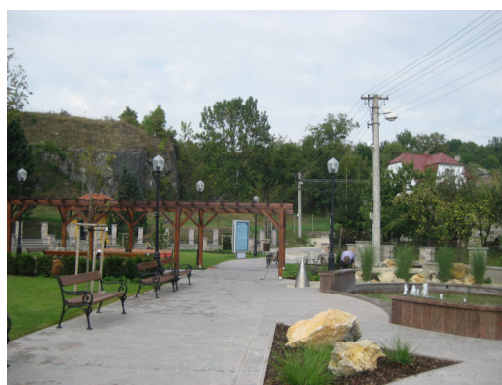
Dobrovodská dolina, viaceré vyvieracky (vyvieracka Blava priamo na námestí v obci Dobrá Voda tvorí zdroj pitnej vody, občasná vyvieracka pod Bacharkou, pramene Výtok a Mariáš), štyri jaskyne (nesprístupnené), ponory a závrtové jazierka. Súčasťou je aj rekreačná oblasť a stredisko zimných športov Pod Mariášom.

Dobrovodská kotlina má reliéf eróznej kotliny, dolina riečky Blava má v horskej časti charakter „V“ doliny so slabo vyvinutou nivou. Horské časti sú budované druhohornými horninami. Tvoria ich verfénske a lunzske vrstvy (nevystupujúce na povrch), hlavne však karbonatické horniny – triasové vápence a dolomity. Wetersteinske dolomity sú sivobielej farby, sú často tektonicky rozdrvené. Hlavné dolomity sa vyznačujú zreteľnou vrstevnatosťou. Ich celková hrúbka je 400 – 600 m. Dachsteinske vápence sú masívne svetlé skrasovatené vápence o hrúbke 200 – 300 m. Vrchnokriedové sedimenty tvoria okrajové časti dobrovodskej depresie. Z týchto sedimentov sa v oblasti vyskytujú zlepenice, pieskovce sliene, ktoré majú hrúbku od 50 do 100 m. Sú tmavosivé s lavicami 3 – 6 m hrubými. Tvoria

hydrogeologickú bariéru podzemným vodám vystupujúcim v prameni Výtok. Neogénne a kvartérne sedimenty sú rozšírené hlavne v okrajových častiach pohoria a v dobrovodskej depresii. Vystupujú v dvoch vývojových cykloch. V dobrovodskej, ktorý zastupujú ílovce a vápnité slienkovce, nad ktorými sú uložené zlepenice. Sú polymiktné a dobre opracované, pretriedené; materiál tvoria vápence, dolomity, kremence, pieskovce, kryštallické bridlice a granitoidy.

Neogén Podunajskej nížiny, ktorý sa vyvinul pozdĺž východného okraja Malých Karpát je budovaný vrchným bádenom (vápenité íly s vložkami pestrých ílov a pieskov, lokálne s vrstvami sladkovodných vápencov).

Kvartér je reprezentovaný fluvialnými sedimentmi údolných nív hrúbka cca 4,5 m, vyskytujú sa aj deluviálne a eolické sedimenty (spraše)

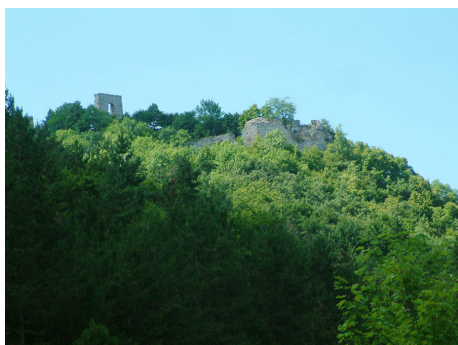
Centrum obce Dobrá Voda

Hrad Dobrá Voda sa nachádza v krasovej oblasti v prírodnej rezervácii Slopy v prevažne borovicovom poraste nad Dobrovodskou kotlinou. Vznikol na ochranu horského priesmyku pravdepodobne medzi rokmi 1294 a 1316. Jeho zakladateľom bol prívrženec Matúša Čáka magister Aba Veľký.

Najstaršou časťou hradu bola štvorhranná veža, ku ktorej bol neskôr pristavaný pozdĺžny palác ukončený druhou menšou vežou. Pôvodne hrad niesol meno Dobrý kameň (maď. Jókö). Neskôr prevzal názov po dedine v podhradí pomenovanej po výdatnom prameni vody. Roku 1316 hrad obliehal, získal a do roku 1320 vlastnil Matúš Čák

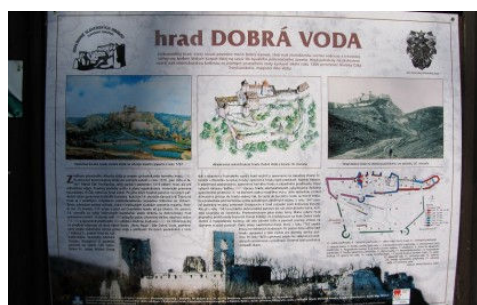

Dolomitový lom

Hrad Dobrá Voda

Trenčiansky. Potom bol až do konca 14. storočia kráľovským majetkom, keď ho kráľ Žigmund daroval Ctiborovi z Ctiboríc. Po ňom sa na hrade vystriedalo niekoľko šľachtických rodín, naposledy Pálffyovci od roku 1855). V roku 1762 celý objekt vyhorel a odvtedy chátra. Z hradu sa do súčasnosti zachovali zvyšky obidvoch veží, obvodové múry i delová bašta. Z troch bášť dolného hradu dve existujú a zachovali sa základy hospodárskych budov v blízkosti vstupnej brány. Už od roku 2007 sa občianske združenie Renova pokúša o záchranu tejto jedinečnej historickej pamiatky. Na miestnom cintoríne je pochovaný Ján Hollý. Pamiatke tohto významného básnika je venovaná Pamätná izba s pamätnou tabuľou.

Informačný panel na hrade Dobrá Voda

Iné zaujímavosti

Seizmické pomery. Dosiaľ najaktívnejším ohniskom zemetrasení na Slovensku je oblasť Brezovských Karpát práve pri Dobrej Vode. Dobrovodský chotár sa nachádza na krížení hlbinných zlomov. Analýza dát po roku 1700 ukazuje, že približne každých 50 rokov sa tu vyskytuje s intenzitou v epicentre väčšou alebo sa rovnajúcou 6° EMS (Európska makroseizmická stupnica). Takéto zemetrasenie pociťujú ľudia, na budovách vznikajú menšie škody, zo striech padajú škridle a časti komínov. Najstaršie zaznamenané zemetrasenie na Dobrej Vode bolo 25.1.1348. V lančárskej cirkevnej matrike boli zaznamenané veľké zemetrasenia, ktoré poskytli aj Dobrú Vodu (pravdepodobne i Dechtice) 17.10.1805 a 15.6.1815. Ďalšie zemetrasenia boli v rokoch 1763, 1810, 1897 a 1904. Najväčším bolo zemetrasenie 10.1.1906 (8° EMS) 7 minút po polnoci, ktoré trvalo niekoľko sekúnd. Záchvevy boli citeľné na ploche 29 300 km² a za 9 mesiacov od hlavného otrasu sa vyskytlo vyše 100 menších, ľudskými zmyslami citeľných, otrasov. Od 10.1. do 6.9. 1906 bolo zaznamenaných 86 citeľných záchvevov (6° EMS), hĺbka ohniska bola 10 km, v priestore vrchu Kopec. Na Dobrej Vode boli poškodené takmer všetky budovy, kostol, škola i továreň. Pod Kopcom sa zosunula pôda v dĺžke 33 m, voda v Blave stúpila o 8 cm a prameň Mariáš sa stratil a objavil sa až po roku. Prameň Hlávka vydával hrdzavočervenú kalnú vodu. Zem na mnohých miestach popraskala so hĺbkou 80– 200 cm. Zemetrasenia sa objavili aj v nasledujúcich rokoch, ale už nie v takej miere (1914, 1930, 1955).

Literatúra

KOLLÁR, D., LACIKA, J., BIZUBOVÁ, M., PODOLÁK, P., 2003: Slovensko. Putovanie po regiónoch DAJAMA Bratislava, 97 | 112.

<http://www.hrady.sk/dobra-voda.php> (august 2008)

http://hiking.sk/hk/ar/829/dobra_voda.html (august 2008)

Lokalita: **Modra –Piesok (observatórium)**

Základné údaje o lokalite

Okres: Pezinok

Geomorfologická jednotka: Malé Karpaty

Geologická jednotka: jadrové pohorie

Prístup: K observatóriu vedie od Zochovej chaty asfaltová cesta. Pešo sa dostaneme od Zochovej chaty lesným chodníkom popri kúpalisku a Tisových skalách priamo k observatóriu.

GPS súradnice: 48° 22' 25" N 17° 16' 25" E

Charakteristika lokality

Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta matematiky, fyziky a informatiky, Katedra astronómie, fyziky Zeme a meteorológie oddelenie astronómie a astrofyziky má svoje vysunuté pracovisko v Modre –Piesku.

*Astronomické a geofyzikálne observatórium
Modra – Piesok (hlavná budova)*

Pseudokrasové jamy – v blízkosti observatória sa po oboch stranách cesty nachádzajú rôzne veľké priehlbiny, ktoré pripomínajú krasové jamy (závrty). Vápence však nikde v okolí nevystupujú na povrch. Svahy jám pokrýva kremencové delúvium (svahové sedimenty tvorené z kremencových blokov).

V hlavnej budove je 8 m kupola, v ktorej je umiestnený najväčší, najstarší a po renovácii aj najmodernejší funkčný ďalekohľad na Slovensku. Zrekonštruovaný 60 cm Zeissov ďalekohľad s ohniskovou vzdialenosťou 329 cm má v primárnom ohnisku umiestnenú CCD kameru a zariadenie pre výmenu filtrov. Súčasťou prístroja je 20 cm refraktor používaný na pozorovanie Slnka. Ďalekohľad je čiastočne ovládaný počítačom.

Zeissov ďalekohľad

Možno však predpokladať, že v podloží kremencov a žúl sa nachádzajú vápencové horniny, takže krasový proces prebieha v hĺbke. Jamy môžu súvisieť aj so starou banskou činnosťou.

Iné zaujímavosti

Múzeum Ľudovíta Štúra v Modre je súčasťou Slovenského národného múzea a sídli v centre Modry, v tzv. Emreszovskom dome, ktorý patril rodine manželky Karola Štúra, a v ktorom Ľudovít Štúr strávil veľa času výchovou bratových synov, keď sa v r. 1851 presťahoval do Modry. Napokon v tomto dome 12. januára 1856 aj zomrel. V budove sa nachádza hlavná expozícia Ľudovít Štúr – od štúdia k činom, ktorá prezentuje prierez životom a dielom Ľ. Štúra zasadený do konkrétnych historických súvislostí. Predstavuje Ľ. Štúra aj z jeho osobnej a ľudskej stránky prostredníctvom svedectiev jeho súčasníkov, i súčasný pohľad vedeckej a odbornej verejnosti. Expozícia obsahuje unikátne osobné predmety nielen Ľ. Štúra, ale aj Jozefa Miloslava Hurbana a Jána Kalinčiaka, spolu s dielami slovenských výtvarných umelcov a písomným dokumentárnym materiálom. Pamätná izba Ľ. Štúra pripomína posledné roky jeho života v Modre a okolnosti jeho tragickej smrti.

Výstava Zo starej Modry pripomína národopisné a meštianske tradície Modry v minulých časoch. Nachádza sa v priestoroch Malokarpatského osvetového strediska na Hornej ulici v Modre. **Galéria Ignáca Bizmayera** prezentuje diela majstra figurálnej keramickej tvorby. Umiestnená je v rotundovej bašte mestského opevnenia zo 17. storočia. Dlhodobá **výstava Živé remeslo hrnčiarske** predstavuje tradície modranskej keramickej výroby a práce známych modranských keramikárov. Umiestnená je v Hornej bráne v Modre.

Literatúra

KOLLÁR, D., LACIKA, J., BIZUBOVÁ, M., PODOLÁK, P., 2003: Slovensko. Putovanie po regiónoch. DAJAMA Bratislava, 97–112.

MATLOVIČ, R. KANDRÁČOVÁ, V. MICHAELI, E., 1998: Trasy za poznaním Slovenska. ATA – Akademická turistická agentúra. Prešov, 500.

<http://www.fmph.uniba.sk> (november 2012)

Lokalita: **Chtelnica**

Základné údaje o lokalite

Okres: Piešťany

Geomorfologická jednotka: Malé Karpaty

Geologická jednotka: jadrové pohorie

Prístup: Na lokalitu sa dostaneme zo zákruty cesty nad vodnou nádržou, keď sa budeme držať vpravo. Skameneliny sa nachádzajú na svahu ľavotočivej zákruty v sutine.

GPS súradnice: 48° 35' 50" N 17° 36' 34" E

Charakteristika lokality

Lokalita s bohatým výskytom **amonitov** v rôznom stupni zachovania sa nachádza v chotári obce Chtelnica. Geologické podložie tejto časti Malých Karpát tvoria staršie druhohorné dolomity a vápence. Nížinnú časť tvoria treťohorné usadeniny pokryté sprašou. Pôdny kryt tvoria rendziny, hnedozeme a kambizeme. Do severnej časti chotára zasahuje územie Dobrovodského krasu s krasovými útvarmi najmä v oblasti Klenovej a v polohe Chtelnické uhľiská, kde speleológovia objavili závrť hlboký až 40 m. Krasové útvary možno predpokladať tiež na iných miestach tejto časti chotára. Dobrovodská oblasť s okolím patrí do pásma s častým zemetrasením. Chotár obce je dosť bohatý na stavebné suroviny najmä hlinu, piesok a kameň, ktoré sa ťažili oddávna. Hlina slúžila na výrobu tehál v obci, kameň ako materiál na stavby. V roku 1995 sa na potoku vybudovala údolná nádrž, ktorá slúži predovšetkým na zavlažovanie a chov rýb.

Amonity z Chtelnice

Iné zaujímavosti

Katarínka – Kláštor a kostol sv. Kataríny, ktorý sa zachoval v torzálnom stave ako zvyšky rozsiahleho ranobarokového kláštorného komplexu. Nachádza sa na skalnatom vápencovom ostrohu nad Dubovským potokom medzi obcami Dechtice, Naháč a Dobrá Voda, 20 km severne od Trnavy. Bol založený v r. 1618 ako kláštor Menších bratov františkánov Mariánskej provincie písomným rozhodnutím grófa Krištofa Erdődiho, ktorý venoval františkánom i okolité pozemky a ako podporovateľ zabezpečil výstavbu aj chod kláštora. Kláštorň komplex

Kláštor sv. Kataríny

vznikol na mieste údajných zjavení sv. Kataríny, kde stála kamenná murovaná kaplnka datovaná do prvej polovice 15. storočia, je však pravdepodobné, že je staršia. Kaplnku nahradil začiatkom 17. storočia podstatne väčší objekt kostola.

komplexu bol v prvej polovici 17. storočia Pietro Spazzo – známy stavitel' trnavského univerzitného kostola. V roku 1786 cisár Jozef II. dekrétom zrušil tento kláštor a odvtedy pomaly upadal.

Informačný panel o lesnej železnici na Katarínke

O jeho záchranu sa v ostatných desiatich rokoch výraznou mierou zaslúžili mladí dobrovoľníci, ktorí tam pod odborným vedením pracovali v rámci letných táborov. Staviteľom kláštorného

V blízkosti kláštora pri horárni je **expozícia úseku úzkokoľajnej lesnej železnice** s výhybkami, križovaním cesty a normálneho rozchodu, s rušňom a vozňami na drevo, kameň a pre prepravu osôb. Informačný panel informuje o podrobnostiach 70 km tratí, ktoré viedli v tejto časti Malých Karpát.

Lesná železnica

Literatúra

KOLLÁR, D., LACIKA, J., BIZUBOVÁ, M., PODOLÁK, P., 2003: Slovensko. Putovanie po regiónoch. DAJAMA Bratislava, 97–112.

MATLOVIČ, R. KANDRÁČOVÁ, V. MICHAELI, E., 1998: Trasy za poznaním Slovenska. ATA – Akademická turistická agentúra. Prešov, 500.

<http://www.chtelnica.sk/polooha.htm> (november 2012)

www.katarinka.sk (november 2012)

www.zskosariska.edu.sk/zeleznica/historia6.html (november 2012)

<http://www.zachranmehradky.sk> (november 2012)

Lokalita: **Harmónia – Medvedia skala**

Základné údaje o lokalite

Okres: Pezinok

Geomorfologická jednotka: Malé Karpaty

Geologická jednotka: jadrové pohorie

Prístup: Z Bratislavy po rýchlostnej komunikácii cez Svätý Jur a Pezinok, za kruhovým objazdom smerom na Modru. Za Modrou odbočíme vľavo do mierneho kopca na cestu smerom k Zochovej chate. Medvedia skala, ktorú nie je vidieť od cesty, sa nachádza vpravo na ľavom svahu doliny Kamenného potoka. Zaparkovať je možné pri informačnom paneli Lesoparku Modra.

GPS súradnice: 48° 22' 22" N 17° 17' 57" E

Charakteristika lokality

Medvedia skala je dominantný kremencový skalný útvar, ktorý pokračuje rozsiahlou partiou skál. Pod skalami sa nachádzajú už sčasti zasypané šachty, ktoré podľa predpokladov slúžili na ťažbu antimónu. Na jednej strane kamenného útvaru sa formuje na rozpučkanej hornine **skalný previs**.

Kremenec je hornina podobná pieskovcu, ktorá má zrnká aj tmel len z kremeňa. Miestami obsahujú väčšie kúsky bieleho žilného kremeňa. Malokarpatské kremence sú hnedastej, červenastej, niekde aj sivej farby, podľa toho akú prímes obsahujú. Vznikali činnosťou občasných tokov v podmienkach chladných kamenných púští, ktoré existovali začiatkom druhohôr. Vtedajšie toky splavovali úlomkovitý materiál z dvíhajúceho sa pohoria a usadzovali ho vo forme náplavových kužeľov. Počas alpínskeho vrásnenia koncom druhohôr boli kremence premiešané s inými horninami, hlavne žulami. Tieto v mladších treťohorách a starších štvrtohorách veľmi zvetrali a rozpadli sa na mnohých miestach až na žulový piesok. Erózia potom vypreparovala tvrdé kremence spomedzi značne zvetraných žúl. V miernom a vlhkom podnebí sú kremence veľmi odolné voči zvetrávaniu.

Medvedia skala

V chladnej klíme majú slabšiu „imunitu“ voči mrazovému zvetrávaniu. Striedavým zamŕzaním a rozmŕzaním vody v puklinách vznikli na kremencových skalách mrazové zruby, ktoré sa postupne rozpadali na ostrohrannú sutinu a tvoria kamenné moria. Pomalým tečením pôdy sa bloky kameňov často posúvali v smere gravitácie nadol a dnes ich nachádzame rozvlečené po svahoch.

Iné zaujímavosti

Malé Karpaty sa nachádzajú v nižšej nadmorskej výške, vo veľkej miere tu prevládajú listnaté lesy. Jedľa a borovica, jediné ihličnany, tu boli vysadené na niektorých veľmi malých územiach dodatočne. Z listnatých lesov sa tu vyskytujú dubovo-hrabové lesy a bukové lesy. Medzi najvyskytovanejšie stromy patrí buk, jaseň, javor horský, hrab, lipa a dub. Živočíšstvo Malých Karpát je veľmi pestré. Objavili tu okolo 700 druhov motýľov a 20 druhov mravcov. Z vtáctva sa tu vyskytujú aj dravce aj ostatné druhy vtákov. Medzi dravé vtáky tu patrí myšiarka ušatá, výr skalný a sokol rároh, ktorý tu má dokonca najhojnejší výskyt na Slovensku. Z ostatných druhov vtáctva tu hniezdi bocian čierny a lelek obyčajný. Medzi typické cicavce tohto územia patrí diviak, srnec, jeleň, líška, veverica a kuny. Malé Karpaty sú chránená krajinná oblasť.

Harmónia je letovisko a bývalé klimatické kúpele, o ktorom sa jeden obyvateľ Modry poeticky vyslovil, že "tu sa prejavuje harmónia čistých duší." A preto táto osada dostala pomenovanie Harmónia. Jej základy boli položené v roku 1885 a o jej vybudovanie sa pričínili hlavne mešťanosta Pavel Boruta a Alexander Filípek, lesný radca, správca rozsiahleho lesného majetku mesta Modry. Jeho zásluhou boli vybudované a udržiavané chodníky, mostíky a lavičky. Harmónia, obľúbené miesto pre oddych, prechádzky i zábavu, sa zapáčila nielen Modranom a Kraľovanom, ale aj cudzincom. Prvá vila postavená na okraji lesa dostala tiež pomenovanie Harmónia. Na budove bývalého lesného úradu je umiestnená pamätná tabuľa venovaná A. Filípkovi. Pobyt v Harmónii mal aj liečebné účinky a odporúčaná bola na liečenie migrény, nespavosti, psychickej vyčerpanosti, trávenia, poruchy tvorby krviniek, či choroby dýchacích ciest. Podľa mnohých si Harmónia zaslúži názov Quisisana - tu sa uzdravuje.

Literatúra

BIZUBOVÁ, M., 2008: Kamene. Prírodné krásy Slovenska. DAJAMA Bratislava, 119.

KOLLÁR, D., LACIKA, J., BIZUBOVÁ, M., PODOLÁK, P., 2003: Slovensko. Putovanie po regiónoch. DAJAMA Bratislava, 97–112.

MATLOVIČ, R. KANDRÁČOVÁ, V. MICHAELI, E., 1998: Trasy za poznaním Slovenska. ATA – Akademická turistická agentúra. Prešov, 500.

<http://www.naucnehodniky.sk> (november 2012)

Lokalita: Pod Pezinskou Babou

Základné údaje o lokalite

Okres: Pezinok

Geomorfologická jednotka: Malé Karpaty

Geologická jednotka: jadrové pohorie

Prístup: Z mesta Pezinok po ceste č. 503 12 km. Lokalita sa nachádza na pravej strane cesty v zákrute pod vrcholom Pezinskej Baby smerom na Pernek.

GPS súradnice: 48° 21' 16" N, 17° 11' 10" E

Charakteristika lokality

V odkryvoch vystupujú **zelenkasté fylity** s hodvábnym leskom a drobnými vráskami. Horniny sú súčasťou Pezinsko - perneckého kryštalinika. Miestami nachádzame v odkryvoch aj granodiorit a pegmatit. V okolí sú časté aj biotitické fylity, zložené z kremeňa a biotitu, ku ktorým pristupuje plagioklas, granát a bituminózny pigment (tmavé farbivo organického pôvodu). S rastom metamorfózy pribúda vo fylitoch biotit, živec a kde-tu i granát. Tak postupne prechádzajú do biotitických alebo granáticko-biotitických svorov. Tvorja menšie kryhy alebo súvislé pásy, najmä na severovýchodnom okraji bratislavského masívu a na juhozápadnom okraji modranského masívu. V komplexe kryštalických bridlíc sa vyskytujú aj polohy grafitických fylitov, svorov a rúl. V pezinsko - perneckom kryštaliniku sú v rudonosných pásmach, v ktorých sa striedajú s polohami aktinolitických bridlíc. V týchto polohách sa sústreďujú ložiská pyritu.

V kryštaliniku Malých Karpát sa vyskytujú ložiská pyrito-pyrotínových rúd, tvoriace šošovky, nepravidelné telesá a pásma impregnované sulfidmi. Odlišným typom rudných ložísk sú žilné ložiská zlato – strieborné (Pezinok), pyritovo-mednaté (Častá), oloveno-striebro-zinkové (pod Babou), antimónovo-ortuťové (Pernek, Pezinok, Kuchyňa), vylúčené z horúcich vôd. Väčšina rudných ložísk sa vyskytuje v pezinsko-perneckom kryštaliniku.

Malé Karpaty

Fylit je premenená hornina

Iné zaujímavosti

Lyžiarske stredisko Pezinská Baba je najvýznamnejšie stredisko zimných športov v Malých Karpatoch v nadmorskej výške 527 m n. m. Nachádza sa na vrchole horského prechodu smerom na Malacky. V stredisku je k dispozícii sedem vlekov s celkovou kapacitou 4090 osôb za hodinu, a lyžiarske trate v sumárnej dĺžke 2910 m, vybavené technickým zasnežovaním a umelým osvetlením. V stredisku sa nachádzajú aj pravidelne upravované bežecké trate v dĺžke 8 km pre klasickú a korčuliarsku techniku. V stredisku Pezinská Baba sa uskutočňuje aj najznámejšie a divácky najatraktívnejšie podujatie **Pretekov automobilov do vrchu**. Pretek je zaradený aj do Európskeho seriálu a seriálu zóny Európy. Tradične sa ho zúčastňuje aj prezident Slovenskej republiky pán Ivan Gašparovič.

Literatúra

Mišík, M., 1976: Geologické exkurzie po Slovensku. 1 vyd., Slovenské pedagogické nakladateľstvo Bratislava, 359.

http://www.tuning.sk/dokument-pezinska_baba_jaro_homola (november 2012)

<http://www.mineraly.sk> (november 2012)

Lokalita: Tisové skaly (Modra - Piesok)

Základné údaje o lokalite

Okres: Pezinok

Geomorfologická jednotka: Malé Karpaty

Geologická jednotka: jadrové pohoria

Prístup: Z parkoviska oproti Zochovej chate po schodoch a chodníku okolo kúpaliska, cca 10 minút do mierneho kopca k turistickej značke Tisové skaly, kde zabočíme doľava do lesa. Pri vstupe do lesa sa na ľavej strane nachádza skalný útvar Tisové skaly.

GPS súradnice 48° 22' 25" N 17° 16' 25" E

Charakteristika lokality

Tisové skaly sú tvorené druhohornými (spodný trias) kremencami a predstavujú tvrdošovú vyvýšeninu. Erózia nápadne vypreparovala tvrdé kremence spomedzi značne zvetraných žúl. Kremence sú hnedasté a sivé tvrdé horniny. Vznikli v podmienkach aridnej klímy činnosťou občasných tokov. Tieto splavovali úlomkovitý materiál z dvíhajúceho sa pohoria a usadzovali ho v podobe náplavových kužeľov. Sú zložené z kremenných zŕn stmelených kremenným, príp. železitým tmelom. Miestami obsahujú väčšie úlomky žilného kremeňa. Počas alpínskeho vrásnenia boli kremence zavrásnené do hornín kryštalinika, hlavne žúl. Žuly Malých Karpát v mladších treťohorách i v starších štvrťohorách zvetrali a rozpadli sa na žulový piesok (preto aj názov lokality v okolí Zochovej chaty Modra - Piesok). Na kremencoch sa vytvoril typický kvestový reliéf – reliéf na naklonených geologických štruktúrach. Kremence sú horniny veľmi odolné voči zvetrávaniu v podmienkach miernej humídnej klímy. V chladnej vysokohorskej klíme sú málo odolné voči mrazovému zvetrávaniu. Vplyvom regelácie (striedavé zamrzanie a rozmrzanie vody) sa rozpadávajú na ostrohrannú sutinu a tvoria kamenné moria. Činnosťou mrazu vznikli pod kremencovou skalou mrazové zrub. Mrazový zrub a kamenné more tvorené ostrohrannými úlomkami sa nachádza nad lyžiarskym svahom. Soliflukciou boli bloky kremencov často posúvané a rozvlečené po svahoch. Podobné útvary sa nachádzajú na mnohých miestach v tejto časti Malých Karpát (napr. Traja jazdci, Medvedia skala, Kukla, Červený Kameň).

Kremence patria k nerudným kremitým surovinám. Charakter ich využitia kremencov je limitovaný chemickým zložením a dostatočnými zásobami. Tento genetický typ kremencov sa využíva len ako stavebný kameň. Zrná kremencov dosahujú veľkosť 0.2 až 2.2 mm, majú dlaždicovú textúru. Obsah SiO_2 v nich dosahuje až 97 %.

Tisove skaly – kremencový útvar

Kremeneček

Iné zaujímavosti

Z pedologického hľadiska bezprostredné okolie lokality reprezentuje kambizem (hnedá lesná pôda), s dominantným diagnostickým B horizontom s výrazne hnedou farbou spôsobenou procesom hnednutia (uvolňovaním Fe z prvotných minerálov a difúznym rozptýlením Fe_2O_3 na povrchu častíc). Lesné spoločenstvá sú zastúpené spoločenstvami dubohrabových lesov karpatských a bukových kvetnatých lesov.

Literatúra

BIZUBOVÁ, M., MACHOVÁ, Z., 1998: Geologicko-geomorfologické zaujímavosti Malých Karpát a príľahlých nížin. Geografia 3, 92-98.

BIZUBOVÁ, M., 1998: Zaujímavosti neživej prírody okolia Bratislavy. Biológia, ekológia, chémia. Časopis pre školy, roč. 3, č. 1, 6-8.

MIŠÍK, M., 1976: Geologické exkurzie po Slovensku. 1 vyd., Slovenské pedagogické nakladateľstvo Bratislava, 359.

TURANOVÁ, L., BIZUBOVÁ, M., 2002: Geologická exkurzia do Malých Karpát (Západné Karpaty). AGUC NR. 57, 107-117.

Lokalita: Trstín

Základné údaje o lokalite

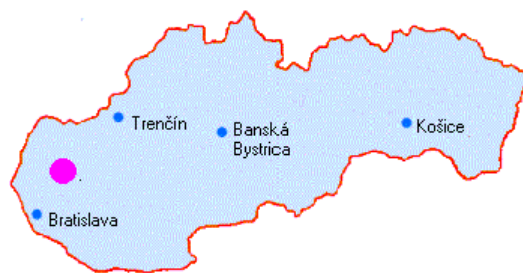
Okres: Trnava

Geomorfologická jednotka: Malé Karpaty

Geologická jednotka: jadrové pohorie

Prístup: Z diaľnice Bratislava – Trnava odbočíme v Trnave na cestu č. 51 smerom na Senicu. Obec Trstín sa nachádza cca 19 km od Trnavy.

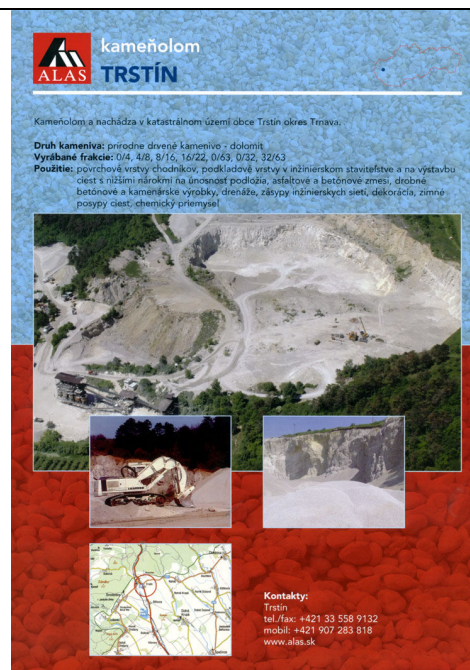
GPS súradnice: 48° 31' 18" N 17° 28' 16" E

Charakteristika lokality

Severovýchodná časť Malých Karpát je budovaná najmä strednotriasovými a vrchnotriasovými vápencami a dolomitmi. Na budovaní severovýchodnej časti Malých. Menšou mierou sa na geologickej stavbe zúčastňuje vrchná krieda, paleogén a neogén. Druhotné karbonáty Malých Karpát sa na mnohých miestach využívajú buď na priemyselné ciele, alebo ako stavebný kameň. Ťažia sa v okolí Rohožníka, Perneku, Bukovej, Smoleníc, Trstína, Brezovej pod Bradlom, Plaveckého Podhradia, Devínskej Novej Vsi a Borinky.

Kameňolom Trstín, ktorý slúži svojmu účelu už niekoľko desiatok rokov, sa nachádza asi 500 metrov od obytnej časti obce. V ložisku sa ťaží dolomit. Dnes sa ťaží na lokalite Holý vrch. Využíva sa pre stavebné účely, hlavnými odberateľmi sú stavebné firmy, betonárky, obalovačky a najmä Duslo Šaľa, ktoré využíva surovinu ako komponent pre výrobu hnojív. Zásoby dolomitového kameňa v súčasnom kameňolome vystačia podľa prepočtov zhruba 4,5 roka, priemerná ročná ťažba by po zabratí nových plôch mala predstavovať objem 500 tisíc ton. Dobývacou metódou v trstínskom kameňolome sú odstrely, ktoré sa robia v priemere dvakrát do mesiaca. Nadmerné kusy sa ďalej rozpadajú bagrom a demolačnou guľou. Dolomit je rozpukaný, často cukrovitý, v puklinách sa nachádza kalcit a dolomit. Na okraji kameňolomu možno pozorovať činnosť zrážkovej vody v hornine.

Kameňolom v Trstíne – propagačný materiál

Priepasť v kameňolome

Iné zaujímavosti

Vodná priepasť sa nachádza priamo v kameňolome Trstín. Po objavení dňa 31.03.1964, pracovníkmi kameňolomu boli požiadaní miestni jaskyniari pod vedením P. Nemčeka preskúmať lokalitu. V roku 1967 jaskyňu zamerl Dr. A. Droppa. Neskôr bol vchod do priekrytý mrežou a zasypaný. Priepasť sa nachádza na tektonickej poruche, ktorá sa tiahne v smere SV-JZ a má sklon 80° na JZ. Šírka pukliny vo vchode je len 40 cm, no postupne sa zväčšuje a na dne v hĺbke 36 m dosahuje šírku 1,5 m. Dno vstupnej pukliny vyplňa podzemné jazero (dĺžka 10 m, hĺbka 3 m). Rozšírená puklina pokračuje na obidve strany. Smerom na SV sa zjavuje nad jazerom naváľaná sutina v dĺžke 7 m. Za ňou vyplňa dno pukliny opäť podzemné jazero dlhé 50 m. Šírka pukliny a teda i jazera sa pohybuje od 1,3 do 1,7 m. Najväčšia hĺbka dosahuje 7 m. Na SV uzatvára koniec jazera ostrohranná sutina s balvanmi, ktoré vyplňajú celý profil pukliny a znemožňujú ďalší prechod. Zrútené balvany vyplňajú dno pukliny aj smerom na JZ od vstupného jazera a to v dĺžke 35 m. Šírka pukliny sa tu pohybuje od 1,3 do 4 m. Za nakopenými balvanmi pokračuje zasa podzemné jazero viditeľné v dĺžke 7 m. Steny puklinovej priepasti sú pokryté vyzrážaným vápencom hroznových tvarov, čo poukazuje na skutočnosť, že kedysi bola puklina vyplnená vodou do väčšej výšky, ako je dnes. Po klesnutí hladiny sa utvorili na niektorých miestach aj kvapľové náteky. Typických stalaktitov, alebo stalagmitov vo Vodnej priepasti niet. Vodná priepasť je výsledkom korozívnej činnosti presakujúcich atmosférických vôd, ktoré sledovali spomenutú tektonickú poruchu a v priebehu pleistocénu ju rozšírili na terajšie rozmery. Vplyvom tektonických pohybov sa zo stien priepasti rúcali na dno skaly, a to tiež prispelo k jej rozšíreniu. Jazerné vody sú atmosférického pôvodu, no dopĺňa ich aj prítok podzemných vôd z iných miest.

Literatúra

KOLLÁR, D., LACIKA, J., BIZUBOVÁ, M., PODOLÁK, P., 2003: Slovensko. Putovanie po regiónoch. DAJAMA Bratislava, 97–112.

MATLOVIČ, R. KANDRÁČOVÁ, V. MICHAELI, E., 1998: Trasy za poznaním Slovenska. ATA – Akademická turistická agentúra. Prešov, 500.

<http://www.datamax.sk/index.php?PageID=77&CompanyID=45243> (november 2012)

Lokalita: **Zochová chata**

Základné údaje o lokalite

Okres: Pezinok

Geomorfologická jednotka: Malé Karpaty

Geologická jednotka: jadrové pohorie

Prístup: Z Bratislavy po rýchlostnej komunikácii cez Svätý Jur a Pezinok odbočíme za kruhovým objazdom smerom na Vinosady a Modru. Za Modrou odbočíme vľavo do mierneho kopca po ceste až k Zochovej chate.

GPS súradnice: 48° 22'59" N, 17° 16' 54" E

Charakteristika lokality

Malé Karpaty predstavujú južný cíp vnútorných Karpát. Boli vyhlásené za chránenú krajinnú oblasť dňa 5.mája 1976 vyhláškou MK SSR č.:64/1976. Rozloha územia je 65 504 ha. Je to jediná chránená oblasť vinohradníckeho charakteru na Slovensku. Geologickú stavbu Malých Karpát reprezentujú žuly, amfibolity a iné premenené horniny, ale aj kremence, bridlice a vápence. V Smolenickom krase sa nachádza jediná prístupná jaskyňa v Malých Karpatoch, jaskyňa Driny. Žuly v tejto časti pohoria, ako naznačuje aj názov Piesky, hlboko zvetrali, najmä počas starších štvrtohôr (pleistocénu). Hrubozrnné piesky predstavujú žulové elúvium, žula sa rozpadla na jednotlivé zrná.

Miestny potok nad kúpaliskom

Kremencový blok

Informačný panel na parkovisku Zochova chata

Iné zaujímavosti

Horský hotel Zochova chata je situovaný do krásnej oblasti Malých Karpát v lokalite Modra - Piesok. Podnet na stavbu Zochovej chaty dali členovia Klubu slovenských turistov v roku 1932. Pomenovanie dostala po Dr. Samuelovi Zochovi. Pán Zoch počas vytvorenia Československej republiky sa stal prvým županom Bratislavskej župy a neskôršie (1920) evanjelickým biskupom. Otvorenie, ktorého sa už nedožil sa konalo 30. apríla 1933 a bola to celonárodná udalosť. Zo Zochovej chaty je po nákladnej rekonštrukcii 4-hviezdičkový hotel. Moderný komplex vychádza z pôvodnej "Zošky" z roku 1933.

Pôvodnými obyvateľmi tejto malebnej krajiny boli osadníci prevažne nemeckého pôvodu, ľudovo nazývaní „huncokári“, alebo „hulcokári“, ktorí osídlili okolie Piesku spolu s okolitými osadami v 14. a 15. storočí, počas nemeckej kolonizácie. Hlavným zdrojom obživy sa im stalo drevorubačstvo spolu s inými lesnými prácami, niektorí sa pokúšali ťažiť rudy. Po tejto činnosti sa v oblasti zachovali i stopy v podobe malých štôlní, háld, či píng. Pamiatkou na nich je kaplnka Sv. Magdalény a neďaleký cintorín.

Zochova chata dnes a v minulosti

Náučný chodník modranským lesoparkom – 5 informačných panelov: Lesopark (3x), Harmónia a Piesok

Turistická rozhľadňa na vrchu Veľká homoľa – **obľúbený výhľadový bod a významný objekt turistického ruchu v Malokarpatskom regióne.**

Literatúra

KOLLÁR, D., LACIKA, J., BIZUBOVÁ, M., PODOLÁK, P., 2003: Slovensko. Putovanie po regiónoch. DAJAMA Bratislava, 97–112.

MATLOVIČ, R. KANDRÁČOVÁ, V. MICHAELI, E., 1998: Trasy za poznaním Slovenska. ATA – Akademická turistická agentúra. Prešov, 500.

Lokalita: Turá Lúka – náučný chodník

Základné údaje o lokalite

Okres: Senica

Geomorfologická jednotka: Myjavská pahorkatina

Geologická jednotka: flyšové pásmo

Prístup: Turá Lúka je mestská časť mesta Myjava. Leží na ceste 2. triedy č. 581, 3 km na západ od centra. Dostaneme sa tam z Bratislavy po diaľnici, v Piešťanoch treba odbočiť na Vrbové, Krajné a Myjavu, z Trnavy ideme na smer Trstín a Jablonicu, potom na Brezovú pod Bradlom a Myjavu. Z Myjavy smerom na Brezovú pod Bradlom.

GPS súradnice: 48° 44' 42" N 17° 32' 3" E

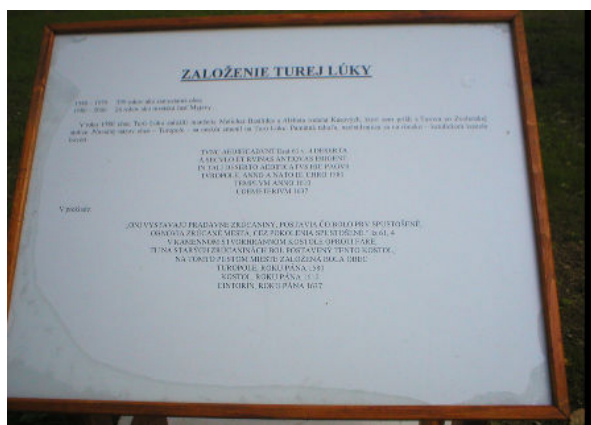
Charakteristika lokality

Turá Lúka sa nachádza na hornom toku rieky Myjava. Od roku 1980 je mestskou časťou mesta Myjava. Je to pôvodná kopaničiarska obec. Zachovali sa tu niektoré ľudové tradície (piesne, hry, zvyky), v minulosti bola známa čipkárstvom a výšivkárstvom. Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1580, patrila panstvu hradu Branč. V obci stojí tolerančný klasicistický kostol z roku 1793 a pamätník na pamiatku 25 popravených evanjelikov (27. 7. 1672). Narodil sa tu architekt Dušan Jurkovič (1868-1947) a pôsobil Samuel Jurkovič (1769-1873). Priamo pri kostole oproti Gazdovskému dvoru je situovaný 300 m dlhý náučný historický chodník. Je nenáročný, samoobslužný, zimný aj letný, peší a má 6 panelov:

1. Založenie Turej Lúky
2. Z obecnej kroniky Turej Lúky
3. Významné udalosti a osobnosti Turej Lúky
4. Turolúcka vzbuja
5. Vznik Evanjelického cirkevného zboru v Turej Lúke
6. Predstavitelia Turej Lúky

Náučný chodník v Turej Lúke

Informačný panel č. 1

Iné zaujímavosti

Gazdovský dvor – je zrekonštruovaný objekt pôvodného gazdovského dvora. Prezentuje tradičné formy života a bývania v myjavskom regióne – sú tam stále expozície krojov, náradia a nástrojov. Navyše ide o živú expozíciu, o Gazdovský dvor sa stará gazda s gazdinou. Pri návšteve zariadenia v myjavskej miestnej časti Turá Lúka sa stanete účastníkom bežného života poľnohospodárskej usadlosti v rokoch 1900-1950. Máte možnosť ochutnať, čo práve v deň vašej návštevy gazdiná uvarila, môžete vidieť gazdu pri starostlivosti o domáce zvieratá, môžete si vyskúšať viazanie myjavských ručníkov, či obliecť sa do myjavského kroja. Okrem bežnej prevádzky ponúka

Gazdovský dvor v Turej Lúke aj tematicky zamerané podujatia pre verejnosť (kopaničiarska svadba, zabíjačka, dupanie humna), zabezpečenie spoločenských podujatí a výchovno-vzdelávacích programov v oblasti tradičnej kultúry na objednávku.

Izby v gazdovskom dome.

Literatúra

KOLLÁR, D., LACIKA, J., BIZUBOVÁ, M., PODOLÁK, P., 2003: Slovensko. Putovanie po regiónoch. DAJAMA Bratislava, 97–112.

<http://www.staratura.sk/gazdovsky-dvor-myjava-tura-luka> (november 2012)

